

דַרְשֵׁי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • בית הכנסת פרי מגדים, צפת - השיעור נמסר במוצאי שבת שביעי של פסח, תשפ"ה

כמה אלקים אוהב את עם ישראל

בורא עולם בחג פסח הרצה לנו עד כמה הוא אוהב אותנו, אפלו שאנחנו הכי למטה. לא שאנחנו בסדר, לא דברתי על בסדר, דברתי על הכי למטה.

רואים את זה מהמכות. המכות מחלקות לשני חלקים. החלק הראשון זה שבע המכות בפרשת ורא, שנעשו רק כדי לשכנע את פרעה שישכים לשחרר אותנו. בפרשת בא פרעה מסכים. "הטרם תדע כי אבדה מצרים". מה אתה אומר? נגמר מצרים עוד מעט. טוב, הוא הסכים. "מי יוצא?" "אני מסכים שתצאו בלי הילדים". אמר לו משה רבנו: "אנחנו כלנו יוצאים".

במפת ארצה וחשו. כבר הוא הסכים! גם עם הילדים הסכים. נו, אז מה הבעיה? "לא, בלי הבהמות". אז מה הוא עשה בשביל הבהמות? מפת בכורות.

אני לא מבין, בשביל לצאת אתה יכול לצאת, אין לי בעיה. אתה, הילדים, המשפחה, כלכם יכולים לצאת, אין לי שום בעיה עם זה. אז מה הבעיה שנשאר לנו פה? הבהמות. בשביל בהמות אתה נותן מפת בכורות? המכה הכי חזקה שבעולם, איך?

גם אם בן אדם מרגיש לפעמים שהוא בהמה, תדע עד כמה אלקים אוהב אותו. לא הפונה בהמה לגבי התנאים והאמוראים, זה הלאו שנהיה בהמות. לא על זה דברנו, דברנו על הסבות שלנו, על הסבא, על סבא רבא, אנחנו רחוקים כמטחוי קשת. אז גם אם אתה מרגיש שאתה כזה רחוק, תודה להשם.

הקדוש ברוך הוא יקים בנו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול

אותו דבר כתב האדמו"ר מקלויזנבורג. זה מצא חן בעיני, אמרתי אני אגיד אותו בכל מקום, בלי נדר, נפלא עד מאוד. הוא כותב ככה: "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו" וכו'. למה? שלא יאמר אותו צדיק "ועבדים וענו אתם - קים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול - לא קים בהם".

ואם אותו צדיק לא היה אומר כלום, אז מה? אתה הבטחת, אתה תקים. יש עשרות תרוצים על השאלה הזאת, עשרות תרוצים. אבל תשמעו עכשיו את התרוץ של האדמו"ר מקלויזנבורג.

הוא אמר את זה כשנתנו לו לפנות את גטו ורשה, אחרי שהרגו שם את כל היהודים, רצו שהיהודים יכה יוסי את יוסי, היהודים בעצמם יפנו את היהודים כדי שהצער יהיה גדול. אז מישוה שאל את האדמו"ר: "רבי, מחר אתה גם תאמר 'אתה בתרוננו מכל העמים'?" אמר לו האדמו"ר: "מחר אני אומר את זה ביותר התלהבות, שזכיתי להיות מהקים הנרצחים ולא מהקים הרוצחים". כך הוא אמר.

אבל אחר כך הוא אמר משהו נפלא. אני אומר לכם דבר גדול, משהו משהו. אתם יודעים שבשואה היטלר לקח אנשים שכבר שלושה דורות נוצרים, שלושה דורות כבר התנצרו, אבל סבא רבא שלו יהודי. בא היטלר, לקח אותו, הכניס אותו לתוך המחנות, הרג אותו.

ובשמחת תורה, לקחו שמה חמאס איזה יהודים, יהודים רחוקים. מה זה רחוקים? לא שבת, לא כפורים, לא ברית מילה. תגיד לי, בשביל היטלר זה היה בסדר או לא היה בסדר? בשביל היטלר זה היה בסדר. הוא נקרא יהודי, אה? בשביל היטלר זה היה בסדר, בשביל חמאס זה נקרא יהודי.

שלא יאמר אותו צדיק "ועבדים וענו אתם" - בשבילו זה יהודים, אה? בשביל "ועבדים וענו אתם" זה נקרא יהודי, אה? אז גם כשיבוא מלך המשית, רבונו של עולם, גם אלו יהודים תגאל אותם. גם אלו הרחוקים האלו, הרחוקים האלו שאתה אומר, אלו בכלל אין עם מי לדבר אפלו. כמו שאתה מבין ב"ועבדים", שם אתה מבין שקים בהם. זה דבר גדול אני אומר לכם, נפלא נפלא, חזק גדול עד מאוד.

זווגו של אדם כקריעת ים סוף - תלוי בהסתכלות

חז"ל אומרים: "קשה זווגו של אדם כקריעת ים סוף". נפלא. למה חז"ל אמרו כקריעת ים סוף? זו סוגיה בפני עצמה. סתם אני מזכיר את זה רק דרך אגב.

ראית שהמצרי הזה נכנס לבני, למה נכנסת גם אתה? אתה לא רואה, אנשים מתחתנים, נכנסים לבני, אז מה אתה גם מתחתנת? אני לא מבין. זה "קשה זווגו של אדם כקריעת ים סוף". טוב, אז מה עושים?

כן, אבל יש גם יהודים שהשם עשה להם נסים ונפלאות. אם כן זה תלוי איך מסתכלים. תלוי בגישה איך אתה נכנס לקריעת ים סוף. אם אתה נכנס "אדרף אשיג אחלק שלל", אני מחליט, אני קובע - זה להכנס לבני. אבל אם אתה יודע שאני נכנס פה, אני יודע שהכל משגח בהשגחה פרטית, הכל זה מסדר, הכל, הכל

זה הוא יתברך שמו. הכל צריך לעשות מה שהוא בקש אנחנו עושים, מבטלים את דעתנו. שם בן אדם רואה את הישועות, שם אתה כבר קוטף את כל הפרחים, שם יש שירת הים, שם יש לבן אדם את הכל.

אלקים אמר שיעצבנו אותך

ספר איזה חסיד אחד שהגיע לאיזה אדמו"ר והוא אמר לו: "רבי, יש לי בעיה. אני מאד מאד כעסו, אין לי שליטה על זה כמה שאני מנסה, לא הולך לי".

אומר לו הרבי: "תשמע, אני לא שולף תשובות מהשירול. אני צריך לחשוב, לפתח ספרים, לחשוב. בינתיים תשאר פה בבית מדרש, ואני אחשב על איזו תשובה לענות לך".

הרבי השאיר את הדלת פתוחה. נכנס המשב"ק, אמר לו הרבי: "תשמע, יש איזה יהודי בחוץ שם. אתה חייב לראות אתה ליד הדליק אותו כמו שצריך, אבל משהו לא בדיעבד. חייב להציק לו בצורה כמו ש..."

היהודי הזה קבל את העבודה מהרבי. אוהו, הכין קפה עד למעלה על גדותיו. הגיע עד הבן אדם, כאילו לא ראה אותו. נתקע בו, נפל לו עם הקפה. "אני מצטער על הקפה" הכין קפה חדש, ועוד פעם נתקע בבן אדם הזה. אומר לו: "אני מצטער..." ואל תשאל, את הסטנדר הפיל על הרגל שלו. הבן אדם קפץ. "אני מצטער, בלי כוונה".

והבן אדם הזה באמת קים את מה שהרבי אמר. גמר אותו לחלוטין. אחרי חצי שעה קורא לו הרבי: "תשמע, אני עוקב אחריך", הבן אדם פה גמר אותך לגמרי, לא ראיתי אותך שבעסרת.

אמר לו היהודי "מה רבי, מה אתה עושה צחוק ממני? הדלת היתה פתוחה. ושמעתי שאתה אמרת למשמש שידליק אותי, בגלל זה לא כעסתי".

אמר לו הרבי: "זה מה שרציתי להגיד לך - כל איפה שתלך ושיעצבנו אותך, תדע שאלקים אמר שיעצבנו אותך. זה בדייק אותו דבר, זה אלקים אמר".

התגברות אחת מסירה את המחיצות

את הספור הזה שספרתי לכם אני אספר אותו עכשיו שוב. זה ספור מתוק, מתוק. ספר הרב חנניה צ'ולק - הייתי מטפל בתלמיד חכם גדול שהרבה שנים לא היו לו ילדים. הייתי דואג לו לכל הטפולים.

ביום ראשון על הבקר, הגיע אלי אותו אברהם. אומר לי "רבי, אתה לא צריך לראות לי יותר, בעזרת השם יתחילו ילדים".

"מאיפה אתה יודע?"

"אני אספר לך מה שהיה. תראה, אין לנו הרבה כסף. אנחנו חיים בצמצום גדול. כל הכסף שיש לנו הולך לטפולים, הולך לכל מיני דברים. אין לנו הרבה, חיים ממש בצמצום.

אשתי הכינה בערב שבת על המגש את כל האכל וזה מה שיש לנו. אין לנו עוד אכל. לא יודע מה קרה לה, נתקעה ברגלים שלה, נתקעה במשקוף. לא יודע מה היה. והשתטחה על הרצפה, עם כל הסלטים, הכל נפל והתפוצץ. וואי, איזה צער גדול מאד.

עכשיו היא לא הצטערה על האכל. היא חכתה לאיזה גערה ממני. אני בדייק קראתי אשת חיל. אמרתי, נגיד עכשיו אשת חיל בנגון אחר. ואמרתי אשת חיל בנגון אחר. עזרתי לה לקום. אמרתי לה לא קרה כלום. הכל בסדר. הכל יעבר, שטיות.

באותה שבת, לא היה מה לאכל. אכלנו טחינה עם לחם. זה מה שהיה. בערב שבת אבא בא אלי בחלום ואמר לי 'בני, כשאתה נפלה ואתה עזרת לה לקום ולא כעסת, ועוד המשכת לשיר את אשת חיל, תדע שבשמים היה שמחה גדולה מאד על זה שהתגברת. בטלו מעליך את גזר הדין שלא יהיו ילדים, כי באמת למעלה אין מציאות שלא יהיו ילדים. בטלו מעליך את הגזר דין ובעזרת השם יתחילו אצלך ילדים".

אומר הרב חנניה צ'ולק, ברוך השם, יש להם כבר שמונה ילדים. פלא פלאים. לפעמים, התגברות אחת שבו אדם מתגבר, צער אחד שבו אדם עובר ויודע גם איך לעבר אותו, לפעמים שולחים לך מלאך שלכאורה הוא נראה מלאך חבלה. אבל אם אתה יודע לנצל את הרגעים האלו, זה מלאך של רחמים.

הנר שנכבה עשה אור

רבי עקיבא הולך בדרך והגיע למקום כדי לנות. דפק בדלתות של אנשים, בקש לנות. אף אחד לא ארח אותו. מה עשה רבי עקיבא? הלך לגור ביער.

תפסיק להיות חשוף אבא. נגמר כל העדן הזה. הדור חדש, היום כבר לא עושים את הדברים האלו. אבא, היום שורפים את הגופה, שורפים. שמים בתוך צנצנת, מניחים בתוך הבית, שיהיה מזכרת בתוך הבית. אבא, זה מה שיש היום. אבא, מה אתה עכשיו מחפש לי פה?"

"לא יודע מאיפה היה לי כח לעמוד. אמרתי לאחי: 'תשמע, אמא יהודיה, אני רוצה קבורה יהודית'. ואבא באמת הסכים, ובאמת הלכנו על זה. לקחנו, קברנו את אמא בקבורה יהודית. אבל יצחק לא בא לשבת שבעה. אחי לא בא לשבת שבעה. אמר: 'אני לא קשור בכלל לכל הסוגיות האלו'."

"הקשר ביני לבין אחי לא היה קשר מיחד. במשך השבעה, כל מי שנכנס, התחלתי לשאל אותו על היהדות. מה זה יהדות בכלל? שאלתי שאלות. יום אחד מישהו אמר לי: 'אני אדבר עם מישהו שיבוא לפה, ידבר איתך'. באמת הגיע לפה איזה רב באמת מיחד, דבר איתי, הסביר לי. הבנתי שביהדות שמה אני צריכה להיות."

"במוצאי השבעה, קמתי, החלפתי את הכל, התחלתי להתחזק, נכנסתי לשיבה, התחלתי ללמד כמו שצריך. ברוך השם, עבר זמן מסוים, התחנתי, הילדים בתלמודי תורה. אבל עם אחי יצחק, אין לי קשר אתו. הוא טס לחוץ לארץ, בחגים הוא בכלל לא עונה לי. ובפטירה של אמא אני מתקשר אליו פעם בשנה להגיד לו שזה הפטירה של אמא, אם הוא יכול להגיד קדיש על אמא. זהו, וגם את זה הוא לא עושה."

"עברו שנים. יום אחד יצחק אומר לי: 'אני מגיע לארץ'. איך שמחתי מאד. 'יצחק, תבוא שבת, תבוא אלי שבת'. ויצחק הזה באמת הגיע שבת. הוא בא שבת. אמרתי לו: 'יצחק, תעשה טובה, אם אתה בא אלי שבת, תבוא, אבל תשאיר אצלי בשבת'. אבל יצחק הזה בא לסעודה של ערב שבת, אחר כך לקח את המפתחות, נסע הביתה."

"אני דאגתי בשבתות שיצחק אחי בא אלי, דאגתי להכין את האכל הכי יקר שיש, הכי מקבד, המצעים הכי יפים שיכולים להיות. משהו, כדי שקצת יהיה לו קשר ליהדות. אולי, אולי יצא מזה משהו."

עבר איזו תקופה, יום אחד אני מקבל טלפון מיצחק. יצחק אומר לי: 'תגיד, אני יכול לבוא אליך שבת?' אמרתי: 'הבית פתוח, יצחק תבוא'."

הוא הגיע מהצהריים, יום ששי בצהריים הוא הגיע. איני יודע מה היה, אבל אני ביום ששי מסדר את הבית. כדרכו של יצר הרע, אשתי אמרה לי איזו מלה, אמרה לי איזו מלה מה שנקרא 'מגיד' ש'רחצה' אותי. עכשיו אני בן אדם, לא יכלתי, לא עמדתי בזה. הרגשתי שנפל עלי קיתון של אש על הראש. נכנסתי לחדר, התאפקתי כמה שאני יכול להתאפק, יצאתי בחוץ, המשכתי לעבד, ואיכשהו, איכשהו עבר, עבר."

כשבאתי לצאת לתפלה אז יצחק אומר לי: 'אני בא איתך לתפלה'. שמת לי לומר, הוא בא, אבל הוא לא נכנס לבית כנסת. הוא ישב מחוץ לבית כנסת. והתפללנו, ראיתי באמצע התפלה יצחק נכנס ואחר כך הלך."

אולי עברו חדשים. יצחק מתקשר אלי, אומר לי: 'אחי, אתה יודע, אני ברוך השם הכרתי איזו בת אחת, יהודיה, ואני רוצה להתחתן איתה. אני רוצה שתסדר לי חתנה יהודית'. התרגשתי מאד, איך התרגשתי, משהו, מאד מאד התרגשתי. 'תגיד לי יצחק, אני סתם רוצה לשאל אותך, למה להתחתן עם יהודיה וחתנה יהודית?'"

"אני אספר לך, אני לפני חדשים הייתי אצלך בבית, וראיתי איך אשתך אמרה לך איזו מלה, ואני מכיר אותך, גדלנו בבית ביחד גדלנו, ואני יודע שמישהו אומר לך מלה אחת, אתה מחזיר 100 מלים. ופתאום ראיתי איך התגברת, איך עמדת בנסייון? אמרתי, אני רוצה להיות כמוך."

"אם היהדות משנה את הברך אדם מקצה לקצה, אני רוצה להיות כמוך. באתי לבית כנסת כדי לראות מאיפה אתה לוקח את הכחות לעמוד בכאלו נסיונות". שמואל הזה אומר: 'אתם לא יודעים כמה כסף בוזזתי על אחי. כמה כסף בוזזתי שיהיה לו נעים כשהוא בא אלי? אלפים בוזזתי שיהיה נעים? זה לא עזר, אבל פעם אחת שהתגברתי והוא ראה את ההתגברות, זה מה שהשפיע עליו הכי הרבה לטובה'."

הזמנים האלו של ימי ספירת העמר, ימים קדושים עד מאד. כל אחד יראה להתחזק, והחזק הגדול ביותר שיש, הגדול הגדול, זה שבו אדם עושה דברים נגד רצונו. איפה שנראה לך שיש חשך, שם נמצא אור גדול."

יזכה אותנו השם, שהימים הקדושים האלו ישפיעו עלינו שפע של קדושה, שפע של טהרה, של הצלחה, בסייעתא דשמיא. אמן ואמן. ברוכים תהיו להשם."

אז זה טוב מה שעשו לו או לא טוב? מה זה טוב? זה גרוע מה שעשו לו. אין לו איפה לישן עכשיו, איפה הוא יישן? בג'ונגל הוא יישן."

טוב, הולך עם הנר רוצה ללמד תורה. בשביל מה רבי עקיבא רוצה שיהיה לו נר? בשביל ללמד. פתאום באה רוח וכבתה לו את הנר. זה עשה חשך לרבי עקיבא או עשה לו אור?"

זה עשה לו אור לרבי עקיבא. זה לא עשה לו חשך. זה נראה לנו באותו רגע שעשו לו חשך. לא עשו לו חשך. עשו לו אור. כי אם הנר היה דולק, איפה רבי עקיבא היה היום? בזה שכבו את הנר, זה האור שעשו לרבי עקיבא. בזה שלא ארחו אותו, זו הטובה שעשו לו."

לכן מה שלפעמים נראה לכן אדם כאלו 'וואי אני כמה סובל, כמה קשה לי', והוא לא יודע שהדברים האלו הם הדברים שמביאים לו ישועות."

למה אתה עושה לי את הצער הזה?

ספר איזה יהודי אחד מירושלים, ספרתי לאיזה אברך תלמיד חכם, על מה שאני עובר בחיים. הוא אומר "אני נשוי כבר למעלה משבע שנים ואין ילדים. מה לא הלכתי? איפה לא הלכתי לטפל? מה לא עשיתי?"

שאל אותי האברך תלמיד חכם הזה "תגיד לי, ולרבי דוד אבוהצירא אתה נסעת?" אומר לו "לא".

"תגיד לי, אתה בסדר? מכל הארץ אין לך איפה להסתובב? רק לרבי דוד אבוהצירא לא הלכתי? תלך אליו".

באמת, בררתי מתי רבי דוד אבוהצירא מקבל. קמתי בנץ, שעה שמונה עליתי מירושלים לכוון נהריה. אולי עשר וחצי, אחת עשרה הגעתי לנהריה. באתי לגבאי, אמרתי לו אני רוצה להכנס לבקש ברכה מרבי דוד. אומר לי הגבאי 'יש תור, אני אקרא לך לפי התור שלך'."

טוב, אני מחכה שעה, שעתיים, שלוש. אני הולך לגבאי, "תשמע, אני נמצא פה כבר שלש שעות". "כשיגיע התור שלך, אני אקרא לך".

ואני מחכה, מחכה, ארבע, חמש שעות. אתה יודע, לא אכלתי כלום כל היום, שיתית רק מים, ואני רואה אנשים שבאו אחרי, נכנסו, יצאו, נכנסו, יצאו."

בשעה שמונה בא אלי הברך אדם, אומר לי "אני ממש מצטער, אבל זהו, רבי דוד כבר הלך". כל מה שהיה לי בלב, כל מה שעברתי בחיים שלי, התפרץ פתאום. אתה יודע, בן אדם קם בנץ, נסע, מחכה, יושב, כל מה שהיה לי בלב - פרצתי בכי. התחלתי לבכות בכי חזק."

"למה אתה עושה את הצער הזה? למה? אני מבקש, אני רוצה לבקש על ילדים. למה באתי לפה ופכה אתה עושה לי איזה צער? לא מוחל לך, לא מוחל לך".

מספר האברך הזה, מצאתי מקום בצד ואמרתי: "רבונו של עולם, כל מקום לא הולך לי. כל מקום שאני הולך לא מסתדר. הטפולים לא עוזרים, זה לא עוזר, המשפחה לא עוזרת, אף אחד לא עוזר. באתי פה לצדיק הזה, גם אף אחד לא הכניס אותי לפה".

והתחלתי לבכות, 'רבונו של עולם, אין. נשארתי רק אתה, נשארתי רק אתה, רבונו של עולם, תרחם עלי, אני כבר שבע שנים בלי ילדים, תרחם עלי'."

פתאום, הגבאי בא אלי, הוא אומר לי, "אל תקפיד עלי, אני דברתי עם רבי דוד, הוא אמר בוא תכנס אליו" "לא רוצה, עזב אותי, זהו, אני כבר סימתי עם רבי דוד, לא רוצה להכנס".

ההוא אחרי כמה דקות, חזר, אומר לי "רבי דוד קורא לך". אמרתי "רבי דוד קורא לי? אני אבוא".

נכנסתי לרבי דוד אבוהצירא. אומר לי "מה זה העיניים האלו שלך אדמות? מה זה הבכינות האלו? אל תדאג, כבר נושעת. נושעת. בעזרת השם תזכה להרבה ילדים". וככה היה. אמר האברך "מאיפה הגיעה כל הישועה הזאת? מזה שהבן אדם דחה אותי, זרק אותי, משם הגיעה כל הישועה שלי".

הישועה לא תמיד מגיעה איפה שנראה לך שיש את האור. איפה שיש את החשך, שם לפעמים נמצאת כל הישועה שלך."

אני רוצה להיות כמוך

ספר יהודי אחד בשם שמואל. הוא מספר: 'טפלנו באמא. המשפחה שלנו, זה בסך הכל אנונו שני בנים, זו המשפחה - שני בנים, אני שמואל, ויצחק. טפלנו באמא, דאגנו, ויום אחד הרופאים קראו לנו שצריכים לבוא להפריד מאמא. באמת, אמא נפטרה, ואבא הרים טלפונים לכל מיני אנשים'."

יצחק אומר לאבא: 'אבא, מה כל הטלפונים האלו? אבא, תפסיק להיות חשוך'."